

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ БІБЛІЙНИХ ПОРІВНЯНЬ У ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ XIX-XX СТОЛІТЬ

І. І. Судук

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу;
76019, м. Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15;
тел. +380(342) 54-72-66; e-mail: chancel@iung.edu.ua*

У статті проаналізовано особливості використання біблійних порівнянь у творчості українських письменників XIX-XX століть, причини частотного чи обмеженого вживання компаративних конструкцій зі Святого Письма у літературі XIX – початку XX століття, радянській літературі та сучасній літературі, відображення української мовної картини світу під час введення біблійних порівнянь у художній текст.

Ключові слова: *порівняння (компаративема, компаративна конструкція), суб'єкт, об'єкт, основа, показник порівняння, художній образ, Біблія, мовна картина світу.*

У сучасному мовознавстві значна кількість досліджень присвячена впливу біблійних текстів на українську мову. Найчастіше науковці розглядають функціонування біблеїзмів в українській мові (Н. Піддубна), семантику біблійної лексики у сучасному мовленні (А. Ковтун), концептосфери релігійних понять (П. Мацьків). Особливу увагу приділяють фразеології біблійного походження в українській мові (Ж. Колоїз, А. Коваль). Проте досі поза увагою дослідників залишається те, що у творчості багатьох письменників XIX-XX століть широко використано найрізноманітніші біблійні порівняння, у тому числі й ті, що вже стали в українській мові загальноживаними фразеологічними одиницями. З огляду на потребу заповнити ті прогалини в українському мовознавстві та літературознавстві, що вимушено утворилися внаслідок низки ідеологічних заборон у суспільстві в радянський період актуальним видається дослідження причин вживання біблійних порівнянь українськими письменниками та ступеня трансформації тим чи іншим письменником біблійних компаративних конструкцій для створення власних художніх образів.

Незважаючи на те, що дослідники творчості Лесі Українки, Тараса Шевченка, Івана Франка та багатьох інших письменників докладно розглядають особливості їх творів на біблійну тематику як у мовознавчому, так і в літературознавчому аспекті, роль біблійних порівнянь у створенні художніх образів та засобів образності науковці майже не відзначають. Тільки А. Коваль у книзі «Спочатку було слово: Крилаті вислови біблійного походження в українській мові» описує трансформацію значення

стійких біблійних порівнянь на зразок *берегти як зіницю ока* у різних творах української літератури та досліджує причини використання їх тими чи іншими письменниками.

Завданням нашої статті є дослідити особливості використання біблійних порівнянь у творчості українських письменників XIX–XX століть, з'ясувати причини частотного чи обмеженого вживання компаративних конструкцій зі Святого Письма у літературі XIX – початку XX століття, радянській літературі та сучасній літературі.

Спираючись на дослідження І. Кучеренка [8; с. 102] та власне дисертаційне дослідження [15; с. 19] порівнянням вважаємо чотирикомпонентну конструкцію, яка включає суб'єкт порівняння (те, що порівнюється), об'єкт порівняння (те, з чим порівнюється суб'єкт), основу порівняння (ознака, за якою зіставляються суб'єкт та об'єкт) та імпліцитний чи експліцитний показник порівняльної семантики. Також у нашій розвідці як синонімічні використовуємо терміни «порівняння», «порівняльна / компаративна конструкція», «компаративема».

Джерелом фактичного матеріалу є твори Лесі Українки, Тараса Шевченка, Івана Франка, Наталени Королевої, Пантелеймона Куліша, Володимира Малика, Ліни Костенко, Євгена Маланюка, Катерини Мотрич, Богдана-Ігоря Антонича, Дмитра Загула, Павла Савченка, Зореслава, Анатолія Дімарова, Гната Хоткевича.

Проаналізувавши використання біблійних порівнянь у творчості названих письменників, насамперед відзначимо, що найбільше компаративних конструкцій зі Святого Письма є у творах Лесі Українки, Тараса Шевченка та Івана Франка, що зумовлено наявністю у їх доробку значної кількості художніх творів на біблійну тематику. Загалом для творчості письменників дорадянського періоду характерним є те, що біблійні компаративні конструкції у них з'являються насамперед у текстах релігійної тематики, як у поемі «Мойсей» Івана Франка:

*І додержав ти слова, **повів**
Нас, мов глузу отару,
Фараону на втіху в піски
Нам на горі і кару.* [19. с. 458] –

порівняймо в Біблії: *І вивів свій народ, як овець, і вів їх, як отару, пустинню* [X*: Псалом 78:52; с. 664]; або поетичних переспівах певних біблійних книг чи їх окремих місць, наприклад, переспів Дмитра Загула «З Пісні Пісень Соломона»:

*Вернися, мов олень, що скаче додому
На тихі зелені вершини.* [16; с. 310] –

* Тут і далі літера **Х** означає “Святе Письмо у перекладі І. Хоменка. – Рим, 1991”, **О** – “Біблія у перекладі проф. І. Огієнка. – Київ, 2004”, **К** – “Біблія у перекладі П. Куліша, І. Пулюя, І. Нечуя-Левицького. – Лондон, 2000” (фотопередрук). Перша цифра після назви біблійної книги означає главу, друга – рядок цієї книги.

порівняймо в Біблії: *...вернись, мій любий! Будь, як газеля або як оленя-тко на горах Бетер!* [X: Пісня Пісень 2:17; с. 741]; або їх у творах світської тематики висловлюють духовні особи, як наприклад, священник Іван Шрам у романі Пантелеймона Куліша «Чорна рада»: *Як треба рятовати Україну, байдуже мені і літа й рани. **Обновиться, яко орля, юність моя*** [7; с. 137] – порівняймо в Біблії: *Він насичує вік твоїй похилим благом, й оновляється, як орел, твоя юність* [X: Псалом 103:5; с. 677]. Письменники радянського періоду використовують переважно фразеологізовані біблійні порівняння, наприклад, Володимир Малик у пенталогії «Таємний посол»: *І Гамід, наказавши одному із аскерів, що саме під їхав, **берегти полоненого, як зіницю ока**, помчав до своїх воїнів* [10; с. 225] – порівняймо в Біблії: *Господь знайшов його в краю пустиннім, у дикій пустелі, що її виття звірів наповнює, і заходивсь його пестити, за ним ходити, та **берегти, мов зіницю ока*** [X: Второзаконня 32:10; с. 212]. Також біблійні компаративами у вказаний період з'являються в художніх творах у мовленні духовних осіб. Загалом же, зважаючи на ідеологію того часу, компаративні конструкції зі Святого Письма трапляються у художніх творах дуже рідко.

У творчості сучасних письменників біблійні порівняння трапляються також не часто. Що, на наш погляд, можна пояснити такими чинниками: припускаємо, що наявність біблійних порівнянь і загалом цитування Святого Письма у літературних творах відображає те, яке місце посідає релігія у суспільстві у той чи інший період часу. Так у XIX – на початку XX століття зберігалася висока релігійність українського суспільства. Незважаючи на появу творів світського змісту, яких майже не було у давній українській літературі, автори залишалися невіддільними від Бога і церкви. До того ж за відсутності повних українських перекладів Святого Письма українською мовою українські письменники намагалися донести до читача Боже слово рідною мовою. Так, за твердженням В. Сулими, Тарас Шевченко робив високохудожні переклади псалмів, отже, може вважатися одним із перших перекладачів Біблії українською мовою [17; с. 214]. Порівняймо перший псалом Тараса Шевченка:

*... і стане він –
Як на добрім полі
Над водою посаджене
Древо зеленіє,
Плодом вкрите. Так і муж той
В добрі своїм спіє.* [22; с. 301]

і український переклад Біблії о. Івана Хоменка: *Він – мов те дерево, посаджене понад потоками водними, що плід свій дає у пору й що лист його не в'яне* [X: Псалом 1:3; с. 619]. Наведене порівняння засвідчує, що і справді Тарас Шевченко зробив оригінальний переклад Псалмів Давидових: збережені суб'єкт, об'єкт, основа порівняння, але суб'єкт повторений двічі, чим, на наш погляд, письменник хоче підкреслити важли-

вість бути добрим, поширений об'єкт порівняння: дерево посаджене не просто над водою, як у Біблії, а й «на добрім полі», що є відображенням української мовної картини світу, споконвічного поклоніння українця родючій землі, високої цінності для нього доброго поля.

У радянські часи навіть в умовах відкритої боротьби з релігією, з релігійними творами, з будь-якими проявами ідеалізму українські письменники, за твердженням Віри Сулими, залишили у своїх творах важливі свідчення глибоких духовних занепокоєнь, що ними переймалися українці в нові часи. Значна кількість релігійної лірики була створена письменниками, пізніше забороненими в Радянському Союзі [17; с. 270].

А проте й у творах радянських письменників натрапляємо на біблійні порівняння. Зокрема Анатолій Дімаров у романі «Біль і гнів», описуючи діяльність релігійних сект, які виникли у часи Другої світової війни, вдається навіть до прямого цитування біблійних текстів: *В Царстві святому, що скоро гряде, немає жодного храму. От що свідчить Святий Йоанн у своєму Одкровенні, по-грецькому Апокаліпсисі, – розкрив нарешті книгу о. Діодорій: «...І побачив я місто святе, Єрусалим новий, що сходить з неба від Бога, приготований, мов наречена, прикрашена для мужа свого...»* [1; с. 395]. Порівняймо у Біблії: *І побачив я місто, Єрусалим новий, що сходить з неба від Бога, приготований, мов наречена, прикрашена для мужа свого* [X: Одкровення 21:2; с. 322]. Бачимо тут дослівне цитування Святого Письма у перекладі о. Івана Хоменка, що дозволяє припустити, що Анатолій Дімаров був знайомий з цими перекладом, а отже, й стверджувати, що й деякі «офіційно дозволені» радянські письменники не цуралися Божого слова, що жодні заборони не могли відвернути народ від християнської релігії. Проте у радянській редакції ці цитати, вочевидь, були вилучені (ми цитуємо Анатолія Дімарова за виданням роману «Біль і гнів» 2004 року, а перше видання 1974-1980 років було значно скорочене радянською цензурою: з цього роману та першої частини історичної епопеї про український народ «І будуть люди» вилучено понад 300 сторінок), тому зазначимо, що в цей період біблійні порівняння хоч і ставали джерелом створення нових художніх образів, проте через радянську цензуру до читачів Боже слово так і не доходило.

Для сучасних українських письменників з'явилися інші теми для художніх творів, оскільки з розпадом Радянського Союзу чимало змінилося в житті українців. Вони отримали змогу побачити світ, багато хто став заробітчанами, з'явився доступ до таємних архівів і можливість писати про визвольні змагання початку ХХ століття. Багато письменників намагаються вивести свої твори на рівень з європейськими. Тому релігійна тематика не так широко представлена у сучасному художньому мовленні, як у ХІХ – на початку ХХ століття. Проте митці, які прагнуть осмислити історичне минуле українського народу, ствердити, що складні моменти в українській історії пов'язані з недотриманням українцями

Божої науки тощо, широко використовують цитати з Біблії і, зокрема, біблійні порівняння. Наприклад Катерина Мотрич у романі «Ніч після сходу сонця», окреслюючи витoki духовності та бездуховності українського народу, вкладає в уста духовних і праведних осіб цитати з біблійних текстів, що є продовженням традиції використання біблійних цитат і порівнянь письменниками XIX – початку XX століть. Водночас письменниця майстерно поєднує у моральних настановах своїх героїв порівняння і зі Старого, і з Нового Заповітів, за змістом ці порівняння доповнюють один одного, підсилюють пересторогу, висловлену праведником тим, хто спершу повірив у Христа, а потім відмовився дотримуватися його вчення: *Веселість ваша ненадовго. Бо сказано в Апостола, що той, «хто втече від нечистоти світу через пізнання Господа й Спасителя Ісуса Христа, а потому знов заплутується ними та перемагається, – то останнє буває для нього гірше від першого». Бо краще було б не пізнати йому дороги праведності, аніж пізнавши, вернутись назад від переданої святої Заповіді! Бо з ними сталося, як у тій приказці: «Вертається пес до своєї блювотини та помита свиня йде валятися в калюжу»* [12; с. 39]. Порівняймо в біблійних текстах: *«Коли дух нечистий вийде з чоловіка, то блукає по місцях безводних, шукаючи спочинку, та, не знайшовши, каже: «Повернуся в дім свій, звідки я вийшов». І, прибувши, знайде його заметеним, прибраним. І тоді йде й бере з собою інших сім духів, гірших від себе, і вони входять і там оселяються, і останнє того чоловіка буде гірше, ніж перше* [X: Лука 11:24-26; с. 91]; *Як пес повертається до своєї блювотини, так дурень повторює свою дурноту* [X: Приповідки 26:11; с. 726]; *Ліпше тобі не обрікатись, ніж обрєктись і не виконати* [X: Приповідки 5:4; с. 734]. Як бачимо, Катерина Мотрич використала три біблійні порівняння, майже дослівно цитуючи Святе Письмо і таким чином створюючи образ пророка, схожого на біблійного, до якого за сюжетом твору не прислухалися ті, кого він застерігав.

В. Кононенко, аналізуючи зв'язок українських перекладів Біблії та мови художньої літератури, стверджував, що «включення біблеїзмів у художні тексти, опанування високою манерою релігійної літератури суттєво стимулювали мовне збагачення творів красного письменства» [5; с. 74]. Як видно із зібраного нами мовного матеріалу, використання біблійних порівнянь сприяло створенню особливо значної кількості художніх образів у творах Лесі Українки. Письменниця вводить компаративні конструкції зі Святого Письма і у твори релігійної тематики, і у твори світського змісту та навіть у критичні статті. Слід відзначити, що без змін Леся Українка наводить тільки фразеологізовані стійкі біблійні порівняння, тобто такі, які вже у біблійних текстах є повторюваними з тим самим значенням і незмінними основою та об'єктом порівняння: *білий як сніг, танути як віск* тощо, наприклад: *Перед сльозами і благанням ре-*

вним холодна втримливість, як віск, розтала [с. 146] – порівняймо в Біблії: *Гори, як віск, тануть перед Господом* [X: Псалом 97:5; с. 674].

В інших випадках Леся Українка замінює чи поширює певні компоненти порівняльної конструкції або ж додає слова (переважно епітети), які допомагають сприймати біблійні тропи не як цитовані, запозичені конструкції, а як українські художні засоби, органічно вплетені у структуру твору.

Названі особливості уведення письменницею в текст твору біблійних порівняльних конструкцій яскраво проілюстровані у поемі «Самсон». У цьому творі Леся Українка використовує більшість порівнянь, які були вжиті у Книзі Суддів у розповіді про Самсона і Далілу, але водночас творчо переробляє їх, доповнює власними порівняннями і порівняннями, взятими з інших книг Біблії, поширює суб'єкт та об'єкт порівняння епітетами, створюючи на основі лаконічного біблійного опису високохудожній твір. Так у Книзі Суддів сказано тільки про стосунки Самсона й Даліли і про те, як Даліла намагалася вивідати в Самсона, чому він наділений надзвичайною силою. Леся Українка для створення образу Даліли використовує порівняння із Пісні Пісень, вжите для опису Суламіф, а також порівняння, часто вживане для опису східних красунь, прекрасних очей жінки з очима лані або газелі:

*Стрункий, високий стан, мов пальма в гаю,
Мов у газелі, ясні очі чорні
У філістимлянки, її з рідного краю
Взяли Самсона руки непоборні* [18; с. 144].

Порівняймо з лаконічною компаративною конструкцією у Пісні Пісень: *Станом твоїм нагадуєш ти пальму* [X: Пісня Пісень 7:8; с. 724]. Як бачимо, суб'єкти порівняння *очі, стан* поширені традиційними фольклорними епітетами: *стан стрункий, високий; очі ясні*.

Конструкції, які письменниця використовує із Книги Суддів, вона доповнює епітетами із зменшувально-пестливими суфіксами, що є ознакою української мовної картини світу, так само як і додавання обставини *в гаю* до біблійного порівняння в описі Даліли. Як зазначає Н. Сагач, «зменшувально-пестливі суфікси є одним із засобів-актуалізаторів національної специфіки української мови» [14; с. 6]. Введення цих епітетів значно пом'якшує тональність рядків Лесі Українки порівняно із описом подвигу Самсона в українському перекладі Біблії:

*Рикаючи й трясучи головою,
Спинився лев біля тебе близенько, –
Ти ж необорною його схопив рукою
Й надвоє розірвав, мов козеня маленьке* [18; с. 145] –

От і пішов Самсон з батьками в Тімну, і як вони підходили до виноградників Тімни, вискочило на нього рикаючи левеня. Зійшов тоді на Самсона дух Господній, і він роздер його як козеня, не мавши в руці нічого [X: Судді 14:5-6; с. 345].

Водночас використані порівняння із Книги Суддів дозволяють констатувати, що письменниця намагалася не відступати від змісту біблійного тексту, тільки поширюючи художні образи, надаючи біблійній оповіді поетичної форми:

Я розгнівивсь тоді, в мене вступив дух Божий,

Мов льон горілий пуга всі розпались [18; с. 145] –

І зійшов на нього Дух Господній, і стали ті сукані шнури, що на раменах його, як лляні, що перегоріли в огні, – і поспадали з рук його пуга його [О: Судді 15:4; с. 303]. *Самсон стоїть, мов кам'яний...* [с. 146] – ... *і замерло серце в його і став він мов кам'яний* [К: I Сам. 25:37; с. 302].

Проте, як видно з наведених прикладів, поетичний текст часто більш лаконічний, а значить, легше сприймається реципієнтом.

Отже, проаналізувавши використання біблійних порівнянь у поемі «Самсон», можна стверджувати, що Леся Українка, передавши точно зміст біблійної оповіді, виклала її у майстерній художній формі, чим ствердила виражальні можливості української мови у передаванні сакральних текстів.

Зазначимо також, що поетеса часто вводить у свої твори релігійної тематики порівняння народу із заблуканими вівцями або отарою без пастуха. На наш погляд, це свідчить, що Леся Українка, як і Іван Франко, у поемі «Мойсей», проводить аналогію між українським та ізраїльським народом, переймається долею свого народу в неволі. Це відображено, наприклад, у назві твору «І ти колись боролась, мов Ізраїль...» і в біблійних порівняннях, використаних у цьому творі:

Оточив тебе народами,

Що, мов леви в пустині, рикали,

Прагнучи твоєї крові... [18; с. 289]

Порівняймо в Біблії: *Биків багато мене оточило, башанські сильні навколо мене стали, розъявили на мене свою пащу, неначе лев, що роздирає і рикає* [X: Псалом 22:13-14; с. 629].

... і став по ній блукать новий Ізраїль,

По тій своїй землі обітованій,

Немов якась отара безпричальна [18; с. 289]

Порівняймо в Біблії: *Я бачу всього Ізраїля розсипаного по горах, неначе вівці, що в них пастуха немає* [X: Царі 22:17; с. 368].

Також письменниця іноді використовує біблійні об'єкти порівняння у поетичних творах світського змісту, наприклад у поезії «Сон»:

З віконця ледве-ледве блисне промінь;

Ті хмари темні далять мою душу,

А серце палять, мов жерущий племін [18; с. 20]

Порівняймо в Біблії: *Знай же сьогодні, що Господь, Бог твій, іде поперед тебе, як вогонь жерущий...* [X: Второзаконня 9:3; с. 187]. Вживання об'єкта порівняння зі Святого Письма надає урочистості викладу, поси-

лює експресивність. Водночас цей об'єкт порівняння характеризує зовсім інший суб'єкт, ніж у Біблії. Таким чином біблійна компаративна конструкція стає засобом створення нового художнього образу.

Так само використання письменницею біблійного об'єкта при іншому суб'єкті порівняння в критичній статті «Утопія в белетристиці» сприяє значному посиленню експресивності викладу, стає засобом увиразнення висловленої думки, підкреслення ознаки суб'єкта порівняння через добре відомі багатьом слова з Нового Заповіту: *А. Франс даремно становить ідеалом для такого белетриста «не бажати й не боятись», – кому ні «гаряче ні зимно» від думки про можливість інших, справедливіших або тяжчих форм життя людськості, той краще б не брався до пера, щоб писати «утопію», бо напевно вийде вона в нього «подібна до міді дзвінкої» і своєю мертвотою тільки вгашатиме живий дух читача* [18; с. 1325]. Порівняймо в Біблії: *Якби я говорив мовами людськими й ангельськими, але не мав любови, я був би немов мідь брєнєча або кимвал звучний* [X: I Послання апостола Павла до коринтян 13:1; с. 218].

Отже, проаналізувавши біблійні компаративеми, які використала Леся Українка, можемо констатувати, що письменниця добре знала Святе Письмо і широко використовувала у своїй творчості біблійні порівняння чи об'єкти порівняння без суттєвих змін для створення образів біблійних персонажів або ж створення власних художніх образів, поєднуючи біблійний об'єкт порівняння з іншим суб'єктом для надання тексту більшої експресивності, переконливості власній думці завдяки впізнаваному більшістю біблійному вислову.

Ті самі особливості використання біблійних порівняльних конструкцій відзначаємо й у творчості інших письменників того часу й пізніших. Проте спостерігаємо тяжіння до метафоризації компаративем зі Святого Письма, що свідчить про збагачення виражальних можливостей української мови. Зокрема у поезіях Івана Франка та поезіях письменників пізнішого періоду показник порівняння часто пропущено, що є, як стверджує І. Кучеренко, перехідною ланкою до утворення метафори [8; с. 78]:

*Як метіль прошумить, так загине за мить
Злий, сльозами людськими годований,
Щезне й слід весь по нім...
Але добрий – се дім,
На скалі віковічно будований* [19; с. 136]

Порівняймо в Біблії: *Кожний, хто слухає ці мої слова й виконує їх, подібний до розумного чоловіка, який збудував свій дім на скелі* [X: Матей 7:24; с. 15]. Як бачимо Іван Франко пропустив показник порівняння (у перекладі Біблії о. Івана Хоменка це слово *подібний*) використав тільки частину біблійного об'єкта порівняння та замінив суб'єкт порівняння. Для письменника будь-яка добра людина подібна до міцного дому, збудованого на скелі. Тобто, як і в поезії Лесі Українки, у творах Івана Фра-

нка відзначаємо творення письменником власних художніх образів на основі біблійних порівнянь.

Отже, використання біблійних порівнянь українськими письменниками XIX-XX століть сприяло поширенню Божого слова українською мовою серед читачів їхніх творів і водночас слугувало джерелом збагачення художнього мовлення, засобом створення нових художніх образів і тропів, а отже, й розвитку виражальних можливостей мови.

Зважаючи на значну кількість зібраного мовного матеріалу, не було можливості у межах однієї статті докладно описати усі виявлені випадки використання порівнянь зі Святого Письма у творах українських письменників XIX-XX століть. Крім того, вважаємо доцільним у майбутньому більш глибоке дослідження використання біблійних порівнянь і біблейзмів у сучасній літературі, адже, як видно з нашої розвідки, вживання письменниками біблійних порівнянь певною мірою відображає розвиток художнього мовлення й виражальних можливостей мови.

Література

1. Дімаров А.А. Біль і гнів: Роман / Анатолій Дімаров / Вступне слово Г.М. Штоня. – К.: Україна, 2004. – 928 с.
2. Коваль А.П. Спочатку було Слово: Крилаті вислови біблійного походження в українській мові / Алла Коваль. – К.: Либідь, 2001. – 312 с.
3. Ковтун А. Модифікація семантики слова в українському художньому мовленні XX століття (на матеріалі релігійно-християнської лексики): навч.-метод. посібник / А. Ковтун. – Чернівці: ЧНУ, 2009. – 100 с.
4. Колоїз Ж.В. Слово Благовісті: Словник-довідник фразем біблійного походження / Ж.В. Колоїз, З.П. Бакум. – Кривий Ріг: І. В. І., 2002. – 96 с.
5. Кононенко В. Українські переклади Біблії і мова художньої літератури / В. Кононенко // *Warszawskie zeszyty ukrainoznawcze*. – 11-12. – *Sporkania Polsko-ukraińskie*. – *Studia Ucrainica* / pod. red. S. Kozaca. – Warszawa, 2001. – S. 74-88.
6. Королева Н. Предок: іст. повісті; Легенди старокиївські / упоряд., автор післямови та прим. О.В. Мишанич/ Н. Королева. – К.: Дніпро, 1991. – 670 с. – (Б-ка іст. прози)
7. Куліш П.О. Чорна рада: Хроніка 1663 року та оповідання / Пантелеймон Куліш / [упоряд. та примітки М. Л. Гончарука; передм. М.Я. Олійника], іл. М.Г. Богданця. – К.: Веселка, 1990. – 256 с. іл.
8. Кучеренко І.К. Порівняльні конструкції мови в світлі граматики / І.К. Кучеренко. – К.: В-во Київського університету, 1959. – 106 с.
9. Маланюк Є.Ф. Поезії / Євген Маланюк; упоряд. вступне слово і примітки М.Я. Неврлого. – К.: Укр. письменник, 1992. – 318 с.
10. Малик В. Таємний посол. Роман. – Кн. 2. Фірман султана / В. Малик. – К.: Дніпро, 2002. – 225 с.

11. Мацьків П.В. Концептосфера БОГ в українському мовному просторі / Петро Мацьків. – К.; Дрогобич: Коло, 2006. – 323 с.
12. Мотрич К.В. Ніч після сходу сонця. Роман / Катерина Мотрич / Післяслово Л.І. Андрієвського. – К.: Криниця, 2001. – 704 с.
13. Піддубна Н.В. До питання про статус біблеїзмів у сучасній українській мові / Н.В. Піддубна // Лінгвістичні дослідження: Збірник наукових праць Харківського націон. педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди. – Вип. 45. – Харків, 2017. – С. 40-47.
14. Сагач Г.М. Морфолого-стилістичні особливості емоційних суфіксів іменників чоловічого роду: -ок, -ич, -чик, -ець, -очок, -ечок, -ичок / Г.М. Сагач // Мовознавчі студії / відп. ред. Г.М. Колесник; АН СРСР Ін-т Мовознавства ім. О.О. Потебні. – К.: Наукова думка, 1976. – С. 7-11.
15. Судук І.І. Порівняння в текстах українських перекладів Святого Письма: дис. на здобуття наукового ступеня канд. філ. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова» / Ірина Ігорівна Судук. – Івано-Франківськ, 2009. – 238 с.
16. Сулима В. Антологія біблійної поезії першої половини ХХ століття / Віра Сулима // Біблія і українська література: навч. посіб. – К.: Освіта, 1998. – 400 с.
17. Сулима В. Біблія і українська література: навч. посіб. / Віра Сулима. – К.: Освіта, 1998. – 400 с.
18. Українка Л. Усі твори в одному томі / Леся Українка / передм. М.І. Литвинця. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2008. – 1376 с. (Поет. полицка «Перуна»)
19. Франко І.Я. Твори в двох томах / Іван Франко. – К.: Дніпро, 1981. – Т. 1.: Поезії [передм. П. Колесника]. – 1981. – 533 с.
20. Хоткевич Г. М. Авірон; Камінна душа: Повісті / Гнат Хоткевич / Художник-оформлювач А.С. Ленчик. – Харків: Фоліо, 2009. – 380 с.
21. Чабаненко В.А. Стилістика експресивних засобів української мови: Монографія / В.А. Чабаненко. – Запоріжжя: Вид-во ЗДУ, 2002. – 351с.
22. Шевченко Т. Повна збірка творів: в 3 т. / Т. Шевченко. – К.: Державне вид-во худ. л-ри, 1949. – Т. 1: Поезії. – 1949. – 652 с.

*Стаття надійшла до редакційної колегії 12.05.2018 р.
Рекомендована до друку д.ф.н., професором Лесюком М. П.*

FEATURES OF USING BIBLE SIMILES IN UKRAINIAN WRITER'S CREATIVE WORKS IN XIX-XX CENTURIES

I. I. Suduk

*Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas;
76019, Ivano-Frankivsk, Karpatska Str., 15;
ph. +380 (342) 54-72-66; e-mail: chancel@nung.edu.ua*

In the article is analyzed features of using Bible similes in ukrainian writer's creative works in XIX-XX centuries, the reasons of often or rarely use comparative constructions from the Bible in the literature XIX – begining of XX century, soviet literature and modern literature, reflection of the ukrainian language picture of the world during leading into the artisric text Bible similes.

Key words: *simile (comparative constructions), subject of simile, object of simile, basis of simile, indicator of simile, artisric image, Bible, language picture of the world.*